

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet
info@ttja.ee

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee

Teie: 11.06.2024 nr 17-2/24-08219-001
Meie: 26.06.2024 nr 1-4/21

Lairiba 5. toetusmeetme väljatöötamine

Täname võimaluse eest kaasa rääkida lairibataristu järjekorras 5. toetusmeetme väljatöötamises. Järgnevalt vastame esitatud küsimustele ja teeme täiendavaid ettepanekuid.

Lõppkasutajale lairibaühendusega liitumise keskmine hind

Ühendustega liitumise kulud on väga erinevad, sõltudes mitmetest asjaoludest, mh sellest, kui kaugel paikneb liituja võrgust. Kui ehitame lairibaühendusi uutesse või olemasolevatesse korter- ja ridaelamutesse, võib liitumine lõppkasutajale olla sootuks tasuta, sest uutes korterelamutes või ridaelamutes on enamasti sisevõrgud juba valmis ja sidetrassid hooneteni rajatud. Teisalt võib liitumispunkt olla kaugel ja liitumise kulu ulatuda tuhandettesse eurodesse. Seetõttu võib keskmise liitumise hinna esitamine olla eksitav.

Ettepanekud 5. meetme hulgimüügitasandi teenuste ja hinnakujunduse osas

Hulgimüügitasandi teenuste hinnakujundus peab olema kulupõhine. Seejuures on TTJA hinnata, millised on tingimused, mis aitavad kulupõhise hinna üle järelevalvet teostada kõige efektiivsemalt. Piisav järelevalve tagab usutavasti ka mõistliku hinnataseme.

Alternatiivselt võiks kaaluda kiurendi hinna või kiurendi maksimaalse hinna fikseerimist määruse tasandil. Kuna tegemist on passiivse taristuga, siis selle valmimise järgselt puuduvad jooksvad püsikulud ning seega vajadus hinnatõusuks.

Pädevus hinnata, milline võiks olla kiurendi hinnastamise mudel ning konkreetse tasumäära fikseerimise võimalused õigusakti tasandil, et tagada konkurents ja samaaegselt tarbijatele taskukohase hinnaga teenus, võiks olla Konkurentsiametil. Seega võiks TTJA ja MKM antud küsimuse lahendamisse kaasata ka Konkurentsiameti eksperdid.

Selgitame, et kiurendi hinna täpsem reguleerimine võrreldes varasemate toetusmeetmetega on väga oluline. Juba täna on toetusmeetmetest osa võtnud ettevõtted, kes operaatorineutraalseid juurdepääsuvõrke rajades on juurdepääsuvõrgu tingimustes sätestanud kiurendi hinnaks 14-25 (lisandub käibemaks) eurot kuus ühe kliendiühenduse jaoks. Sideteenuste pakkuja lisandub kulubaasi ka magistraalvõrgu kiurendi kulu selleks, et konkreetse operaatorineutraalse juurdepääsuvõrgu ühenduspunkti oma sideteenuste pakkumise võimekusega (võrgusignaali) üldse jõuda.

Sirvides suuremate turuosaliste (Elisa, Telia, Tele2) koduinterneti pakettide hindasid, algavad need 17,99 eurost kuus (koos käibemaksuga). Seega näeme tekkimas olukordasid, kus ainuüksi kiurendi kulud ületavad sideteenuste pakkujate koduinterneti pakettide hindasid. Selle tulemusena muutuks olemasolevate hindade juures soodsamate sideteenuse pakettide pakkumine kahjumlikuks. Märgime, et selles lihtsustatud näites ei ole arvesse võetud muid sideteenuse pakkumisega kaasnevaid kulusid ehk kõiki kulusid arvestades võivad kahjumlikuks osutada ka keskmise hinnatasemega paketid. See võib omakorda viia kahe olukorrani:

- 1) Pakutavate sideteenuste valik kitseneb oluliselt, jättes valikusse vaid suuremate kiiruste ja kõrgemate hindadega paketid.
- 2) Sideteenuste hindadele lisandub sarnaselt elektrienergia turule võrgutasu. Võrgutasu kujutaks endast alusühenduse tasu sõltuvalt sellest, millise rendihinnaga teise ettevõtte (operaatorneutraalset) võrku kliendini jõudmiseks kasutatakse.

Mõlemad eelkirjeldatud variandid töötavad vastu Eesti digiühiskonna strateegia eesmärgile, mille kohaselt on Eestis asukohast sõltumata kättesaadav ülikiire, usaldusväärne ja taskukohane sideühendus. Mõlemal juhul kallineks hind ja see mõjutaks teenuse kättesaadavust. Esimesel juhul väheneks lisaks ka tarbijate valikuvõimalus, teisel juhul võib toetusmeetmete tegelikuks tulemuseks olla süvenev lõhe linna ja maapiirkondade vahel, sest viimased maksaksid valgetes alades elamise tõttu võrgutasuna teenuse eest rohkem. Seepärast palume põhjalikult kaaluda kiurendi hinna senisest detailsemat reguleerimist.

Täiendavad ettepanekud

Arvestades seniste toetusmeetmete tulemust (liitumisvõimaluste vs tegelike liitunute arv), investeerimisvajadust ja majapidamiste paiknemist valges alas, on optika ja mobiililahenduse kombineerimine kõige paremat tulemust andev, st ühiskonnale kõige enam kasu loov. Seepärast on Elisa Eesti ootus järgmistele toetusmeetmetele, et need oleksid tehnoloogianeutraalsed. Vastav ettepanek leidis 26.04.2024 MKM-is toimunud lairiba toetusmeetme arutelul toetust ka teistelt osalejatelt. Seejuures toome välja, et varasemalt on toetuse andmine tehnoloogianeutraalse meetme kaudu õnnestunud ning selle läbiviimiseks ei ole tarvis ühtegi täiendavat valge ala analüüsi.

Kordame varasematele toetusmeetmetele ITL-i kaudu tehtud ettepanekut tõsta toetuse määr 95%-ni ja maksimaalne suurus ühe aadressiobjekti kohta 4500 euron. See on oluline nii ehitushindade kallinemisest kui ka valgetes alades aadresside hajali paiknemisest tulenevalt. Väga ilmekas oli 26.04.2024 MKM-is toimunud lairiba toetusmeetme arutelul jagatud kogemus Saaremaal ja Muhul kiiremat internetiühendust ootavate majapidamiste põhjalikust kaardistamisest. Valmivas uuringus polevat alla 5000 euro tulnud ühegi piirkonna keskmine kulu aadressi kohta. Võiksime selle info valguses sügisel korrata lairiba toetusmeetme töötuba, et arutada nii MKM-i poolt tellitava, aga ka Saaremaal ja Muhul valmiva kaardistuse tulemuste üle.

Kuna avanevaks toetusmeetmeks ettenähtud rahalised vahendid peavad EL-i reeglite kohaselt olema kasutatud 2029.a detsembri lõpuks, on ajavaru piisav, et lubada raha kasutamist 36 kuu jooksul. Peame seda eriti oluliseks tehnoloogianeutraalse meetme puhul, et oleks piisav ajavaru erinevate kooskõlastuste ja elektriliitumiste tarbeks.

Oluline on toetustesse suunatava raha eest pakkuda senisest paremat teenust maksimaalselt paljudele lõpptarbijatele. Kui selle eesmärgi saavutamiseks on tarvis natuke rohkem aega, et

määruse tingimusi paika sättida, ei näe me põhjust 5.toetusmeetme esimese vooruga kiirustamiseks. Meie hinnangul võib see lükkuda 2025.aastasse.

Viimaseks tervitame MKM-i poolt lairiba toetusmeetme arutelul väljendatud seisukohta, et ollakse valmis kõrvale jätma nende ettevõtete võrguehitusplaanid, kes varasemaid lubadusi täitnud ei ole. Kriitiline suhtumine esitatavatesse võrguehitusplaanidesse on oluline eeldus kiire internetiühenduse viimiseks võimalikult paljudesse kodudesse.

Lugupidamisega,

/allkirjastatud digitaalselt/

Toomas Polli
Elisa Eesti AS
Tehnoloogiaüksuse juht

Elisa Eesti AS

Aadress:
Sõpruse pst 145
13425 Tallinn
Eesti

Kontakt:
Telefon: +372 681 1963
E-post: elisa@elisa.ee
www.elisa.ee

Andmed:
Reg.nr 10069659
KMKR EE 100130171

